

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsplan buitengebied Steenwijkerland

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

23 maart 2017 / projectnummer: 3191

1. Hoofdpunten voor het MER

De gemeente Steenwijkerland wil een Omgevingsplan voor het buitengebied opstellen. Het betreft een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte onder de Crisis- en Herstelwet (11^e tranche). Het plan maakt gebruik van de mogelijkheden voor verbrede reikwijdte door het opnemen van beleidsregels en flexibeler bestemmen op basis van randvoorwaarden en uitgangspunten voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. De ambities hiervoor worden vastgelegd in een beleidsnotitie.¹ Het Omgevingsplan biedt onder andere ruimte voor agrarische en recreatieve ontwikkelingen, maar omdat de gemeente verwacht dat in de planperiode veel agrarische bedrijven gaan stoppen is er behoefte om te kunnen inspelen op de veranderende (ruimte)vraag. Voor de besluitvorming over het Omgevingsplan wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen en wordt een Milieueffectrapport (MER) opgesteld.

De Commissie stelt vast dat in het Omgevingsplan zal worden gestuurd op omgevingskwaliteit (identiteit) en dat het sturen op functies zal worden losgelaten. Het sturen op omgevingskwaliteit en omgevingswaarden zal geschieden per landschapstype. De *concept-Omgevingsvisie*² stelt terecht dat deze kwaliteit niet (integraal) te meten is. Dit kan het risico opleveren van een onduidelijk beoordelingskader voor het Omgevingsplan. Het MER kan helpen om te bepalen welke informatie nodig is voor deze sturingsfilosofie en de mate waarin omgevingswaarden geborgd moeten worden. Dit kan de meerwaarde van de nieuwe benadering ten opzichte van het reguliere bestemmingsplan laten zien.

Het bevoegd gezag heeft de Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')³ gevraagd te adviseren over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen milieueffectrapport (MER). Om het belang van de omgevingskwaliteit een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming, adviseert de Commissie:

- De ambities uit de Omgevingsvisie te vertalen naar omgevingswaarden per deelgebied/landschapstype, die leidend zijn voor mogelijke ontwikkelingen in deze gebieden;
- Een beschrijving op te nemen van de huidige situatie en autonome ontwikkeling ('omgevingsfoto') per deelgebied en op basis daarvan knelpunten en ontwikkelingsruimte te bepalen;
- Via 'botsproeven' per deelgebied inzicht te bieden in de mogelijkheden (bijvoorbeeld door middel van het stellen van randvoorwaarden) om nieuwe ontwikkelingen te faciliteren binnen de gemeentelijke ambities voor omgevingskwaliteit;
- Via voorbeelduitwerkingen te laten zien wanneer en waarom er sprake zal zijn van onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit, en hoe daar mee omgegaan kan worden;
- Een monitorings- en evaluatiesysteem op te nemen om een vinger aan de pols te houden of ambities bereikt worden en gevolgen voor de omgevingskwaliteit acceptabel blijven.

---

¹ Beleidsnotitie Omgevingsplan buitengebied Steenwijkerland. De Commissie heeft een concept van deze beleidsnota bij de advisering betrokken. De beleidsnota wordt parallel aan het Omgevingsplan verder ingevuld en vastgesteld.

² De concept-Omgevingsvisie Steenwijkerland is in januari 2017 gepubliceerd.

³ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3191](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

Besluitvormers en belanghebbenden lezen in de eerste plaats de samenvatting. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. Het moet zelfstandig leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) van 1 november 2016 en de concept-Beleidsnotitie (ongeda-teerd).

2. Planproces en m.e.r.-procedure

Naast de NRD is rondom het planproces voor het Omgevingsplan buitengebied een groot aantal notities opgesteld en nog in bewerking. Zo zijn enkele notities opgesteld ten behoeve van de inzet van het PAS (Programma Aanpak Stikstofdepositie) en zijn verkennende onderzoeken verricht naar milieueffecten van vooral agrarische ontwikkelingen in het plangebied. Verder is in januari 2017 de *ontwerp-Omgevingsvisie Steenwijkerland* gepubliceerd en is de *beleidsnotitie Omgevingsplan buitengebied* in voorbereiding. De genoemde documenten vormen in meer of mindere mate bouwstenen voor het Omgevingsplan en voor het MER. De Commissie gaat er van uit dat de verschillende bouwstenen adequaat zullen worden doorvertaald in het MER, zodanig dat alle stappen in het planproces daarin herkenbaar en navolgbaar zijn terug te vinden.

Breng structuur aan

De NRD zou aan moeten geven welke rol de m.e.r.-procedure zal spelen in de besluitvorming en hoe de genoemde bouwstenen daarin worden betrokken. De NRD vermeldt in hoofdstuk 3 (Trechtering) wel een aantal te doorlopen processtappen, maar de rol van de verschillende bouwstenen wordt daarin nog niet helder. De NRD geeft aan dat de ambities per deelgebied opgenomen zullen worden in een (concept) Nota van uitgangspunten, die zal worden voorgelegd aan de bevolking. De Commissie ondersteunt het uitgangspunt om belanghebbenden gedurende het planproces te informeren en consulteren, omdat dit het draagvlak voor het plan kan vergroten. Om verwarring te voorkomen adviseert de Commissie het aantal tussenproducten te beperken en de rol en status van de verschillende documenten te verhelderen. Zo is op dit moment de relatie (dan wel het verschil) tussen de beleidsnotitie en de nota van uitgangspunten onduidelijk.

De Commissie adviseert om voor de besluitvorming over het Omgevingsplan in relatie tot de m.e.r.-procedure het te doorlopen proces te verduidelijken. De Commissie ziet daarin de volgende inhoudelijke componenten:

1. Vertalen van abstracte ambities (Omgevingsvisie) naar omgevingswaarden per deelgebied
2. Beschrijven huidige situatie en autonome ontwikkeling ('omgevingsfoto').
3. Analyseren knelpunten en ontwikkelingsruimte per deelgebied en per (milieu)aspect.
4. Uitvoeren van *botsproeven* om scenario's (variëren in mate van sturing) te toetsen aan de hand van het realiseren van de ambities/omgevingswaarden.
5. Op basis hiervan een afwegingskader opstellen waaraan ontwikkelingen (alternatieven), waar relevant per deelgebied, getoetst kunnen worden.

6. Benoemen van mitigerende maatregelen/maatregelen achter de hand om negatieve gevolgen te voorkomen.
7. Monitoring en bijsturing.

In de volgende hoofdstukken gaat de Commissie nader in op deze componenten.

3. Visie, ambities en omgevingskwaliteit

De concept Omgevingsvisie Steenwijkerland (januari 2017) vormt het strategische kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. De visie bevat richtinggevende principes en ambities voor zowel de kernen als het landelijk gebied. De (concept) beleidsnotitie Omgevingsplan buitengebied vervult een brugfunctie tussen de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Deze notitie maakt onderscheid in (deel)gebieden dan wel landschapstypen.⁴ De ambities uit de Omgevingsvisie zullen in de beleidsnotitie worden uitgewerkt per deelgebied en door vertaald naar omgevingswaarden. De omgevingswaarden vormen de basis voor het afwegingskader dat wordt vastgelegd in het Omgevingsplan. Het afwegingskader bepaalt per deelgebied welke ontwikkelingen wel of niet gefaciliteerd zullen worden en onder welke voorwaarden.

De Commissie onderkent, dat met het Omgevingsplan geen vastomlijnd ‘eindbeeld’ ter tafel ligt, waarvan het MER de milieueffecten op een tot dusver gebruikelijke wijze in beeld kan brengen. Daarom adviseert de Commissie om het MER te benutten om aan de hand van enerzijds de huidige en anderzijds de geambieerde omgevingskwaliteit te verkennen welke ontwikkelingen daarbinnen passen (en welke niet). Daartoe is het nodig om eerst de ambities en omgevingswaarden per deelgebied/landschapstype concreet te maken en deze zo mogelijk te prioriteren in termen van harde en zachte kaders. Zo ontstaan de bouwstenen voor een afwegingskader waaraan mogelijke ontwikkelingen (alternatieven) kunnen worden getoetst. Laat zien hoe de gemeentelijke omgevingswaarden stroken met de landschappelijke kernkwaliteiten die in het beleid van de provincie worden gehanteerd.

De indeling in landschapstypes en de ambities die in de ontwerp-Omgevingsvisie zijn geformuleerd geven aan dat de gemeente een groot gewicht toekent aan landschappelijke waarden binnen de totale omgevingskwaliteit. De Commissie adviseert dan ook, teneinde een effectieve toetsing te vergemakkelijken, om in het MER de landschappelijke waarden zoveel mogelijk *SMART* te maken, bijvoorbeeld door deze te vertalen naar streefwaarden.

---

⁴ In de concept Beleidsnotitie die de Commissie heeft betrokken bij de advisering is sprake van 5 verschillende gebieden. Inmiddels worden in het landelijk gebied van Steenwijkerland meer landschapstypen onderscheiden.

4. Huidige situatie en autonome ontwikkeling

De referentiesituatie voor de m.e.r. bestaat uit de huidige situatie en de autonome ontwikkeling.⁵ De Commissie adviseert om per landschapstype een beschrijving op te nemen van de huidige situatie (een 'omgevingsfoto') en aan te geven hoe deze situatie zich naar verwachting autonoom zal ontwikkelen. Gegeven de dynamiek in de deelgebieden en de onzekerheden daarin adviseert de Commissie om hierbij gebruik te maken van scenario's. Zie verder hoofdstuk 5 van dit advies.

Geef aan in hoeverre zich in de huidige situatie specifieke knelpunten voordoen of – gegeven de dynamiek in een deelgebied – in de autonome situatie te verwachten zijn. In gebieden waar knelpunten ten opzichte van de gewenste omgevingskwaliteit te verwachten zijn kan bijsturing aan de orde zijn, bijvoorbeeld door het meegeven van randvoorwaarden aan (agrarische) bedrijvigheid en toerisme/recreatie en/of door het creëren van aanvullende milieugebruiksruimte. De *globale milieutoetsing*⁶ die is uitgevoerd als eerste verkenning geeft al een indicatie van mogelijke knelpunten, maar nog niet op het niveau van deelgebieden.

Agrarische bedrijven

Onder de huidige situatie wordt verstaan de feitelijk bestaande planologisch legale situatie: alle vergunde activiteiten voor zover deze zijn gerealiseerd.⁷ De Commissie adviseert deze gegevens voor agrarische bedrijven met bijvoorbeeld recente CBS-meetingsgegevens te staven. Onder de autonome ontwikkeling wordt verstaan het deel van de reeds bestemde en vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt.

Ga specifiek in op de consequenties van de (nieuwe) Omgevingsvisie en –verordening Overijssel. Daarin introduceert de provincie bijvoorbeeld een nieuw afwegingskader voor grootschalige uitbreiding bij agrarische bedrijven. Naast de huidige Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO) moet een bedrijf ook voldoen aan eisen ten aanzien van duurzaamheid en sociale innovatie. Beschrijf daarnaast het verwachte effect van de fosfaatproblematiek op de dieraantallen in de melkveehouderij en de onlangs aangekondigde eisen die gesteld worden ten aanzien van dierenwelzijn (weidegang).

Toerisme/recreatie

Geef zoveel mogelijk kwantitatief inzicht in de huidige situatie in de recreatiesector en onderbouw de te verwachten ontwikkeling hierin. Ga in op de verschillende typen recreatie, ruimtelijke verspreiding en concentratie in de verschillende deelgebieden en op recreatief verkeer. Geef aan of dit in de huidige en/of toekomstige situatie tot knelpunten leidt, bijvoorbeeld voor doorstroming en verkeersveiligheid.

---

⁵ Voor de Passende beoordeling (zie § 6.1 van dit advies) geldt een andere "referentiesituatie", namelijk de huidige feitelijke situatie.

⁶ Globale milieutoetsing Buitengebied Steenwijkerland, Tauw, conceptnotitie d.d. 8 december 2016.

⁷ Eventuele illegale situaties, zoals agrarische bedrijven die een groter aantal dieren houden dan in de vergunning en het vigerende bestemmingsplan is opgenomen, behoren niet tot de huidige situatie.

5. Alternatieven en scenario's

De omgevingswaarden per deelgebied en de 'omgevingsfoto' vormen de basis voor de ontwikkelingsruimte dan wel milieugebruiksruimte. Het bepalen van deze ruimte per deelgebied zal een belangrijk resultaat van het MER zijn, omdat deze bepalend is voor mogelijke alternatieven en voor de sturingsfilosofie en het afwegingskader in het Omgevingsplan.

De gemeente beoogt in het Omgevingsplan, in plaats van nieuwe functies vast te leggen, ontwikkelingen te sturen op basis van de omgevingswaarden per deelgebied. De trend in de gemeente is dat veel agrarische bedrijven stoppen, waardoor er relatief veel ruimte ontstaat voor andere activiteiten. Daarnaast hebben delen van het buitengebied een belangrijke functie voor de zich ontwikkelende recreatieve/toeristische sector. De dynamiek kan daardoor per deelgebied sterk verschillen. Voor de besluitvorming is van belang inzicht te hebben in deze dynamiek, aanvullend op de 'omgevingsfoto', omdat dit kan bepalen in hoeverre de gemeente wil sturen in ontwikkelingen.

Binnen de per deelgebied te stellen kaders zullen verschillende ontwikkelingen mogelijk zijn. In de beleidsnotitie wordt onderscheid gemaakt in 3 typen ontwikkelingen:

1. Ontwikkelingen die altijd mogelijk zijn, zonder omgevingsvergunning (ja).
2. Ontwikkelingen die onder voorwaarden mogelijk zijn; hiervoor wordt een processchema ontwikkeld dat een resultaat moet opleveren dat past bij de ambities voor een gebied (ja, mits).
3. Ontwikkelingen die op voorhand niet worden toegestaan (nee).

Het MER zal vanuit de omgevingswaarden input moeten leveren aan de invulling hiervan, door aan te geven voor welke waarden harde kaders nodig en zachte kaders mogelijk zijn.⁸

De invulling van het Omgevingsplan kan, door de flexibiliteit in het plan en de onzekerheden over de toekomst, zeer divers uitpakken. Als er veel onzekerheden zijn over de toekomst, kan het nuttig zijn om in scenario's⁹ te onderzoeken wat dit betekent voor het plan en de milieueffecten. Als scenario's leiden tot knelpunten of als blijkt dat niet aan ambities kan worden voldaan kan dit aanleiding zijn om alternatieve invullingen te onderzoeken, bijvoorbeeld door het beperken van ontwikkelingen, het stellen van randvoorwaarden of het opnemen van maatregelen (achter de hand). De Commissie adviseert per deelgebied/landschapstype via 'botsproeven' te verkennen in welke mate de ambities en doelen bereikt kunnen worden. Met 'botsproeven' doelt de Commissie op het confronteren van denkbare ontwikkelingsscenario's in het buitengebied met de ambities van de gemeente op het gebied van omgevingskwaliteit. Waar uit deze confrontatie conflicten voortkomen, kan daar door de gemeente op verschillende manier mee worden omgegaan. De gemeente kan:

1. Sturen op de omvang van de milieugebruiksruimte, zoals deze naar voren komt uit de gemeentelijke ambities (zie hoofdstuk 3 van dit advies);

---

⁸ Als ruimte voor nieuwe ontwikkelingen generiek in een bestemmingsplan wordt geregeld en vastgelegd in bestemmingen en/of regels geeft dit belanghebbenden duidelijkheid en rechtszekerheid. Als deze ontwikkelingsruimte per geval moet worden beoordeeld en op een andere wijze wordt vastgelegd, geeft dit betrokkenen en omwonenden mogelijk minder houvast. Het MER kan worden gebruikt om inzichtelijk te maken wat de gemeente in het publieke domein moet en wil vastleggen en wat op een andere wijze – ook privaatrechtelijk – kan worden geregeld.

⁹ Onder een scenario verstaat de Commissie een mogelijke "autonome" ontwikkelingsrichting waarop het betreffende plan geen (directe) invloed heeft. Onder alternatieven worden mogelijke keuzes/oplossingen verstaan waarop via het plan gestuurd kan worden.

2. Variëren in de aard/hardheid van de randvoorwaarden (normen) die meegegeven worden aan nieuwe ontwikkelingen.

Ad. 1: Mate waarin milieugebruiksruimte wordt gecreëerd

De mate waarin milieuruimte wordt gecreëerd zal mede de ontwikkelruimte bepalen. De volgende situaties kunnen onderscheiden worden:

- *de milieugebruiksruimte blijft gelijk.* Dit is het geval als de huidige activiteiten die milieuruimte innemen in het gebied blijven. Dit zal de situatie op de korte/middellange termijn weerspiegelen en impliceert dat er in meer of mindere mate beperkingen zijn voor nieuwe activiteiten;
- *de milieugebruiksruimte wordt vergroot.* Dit is de situatie als bestaande activiteiten besluiten het gebied te verlaten, bedrijven zelf minder of schoner gaan produceren of doordat de overheid of andere partijen investeren in het oplossen van milieuknelpunten. Hiermee worden de ontwikkelmogelijkheden vergroot;
- *de milieugebruiksruimte wordt kleiner.* Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen als bedrijven dichtbij een woonkern groeien, waardoor geuroverlast toeneemt. Dat kan leiden tot beperkingen aan nieuwe ontwikkelingen of de noodzaak aanvullende maatregelen te nemen.

ad. 2: Aard/hardheid van de randvoorwaarden

De gemeente kan meer of minder harde randvoorwaarden (normen) aan nieuwe ontwikkelingen – denk aan (agrarische) bedrijvigheid en toerisme/recreatie – meegeven waarbij¹⁰:

- *gesloten normen* op elke nieuwe ontwikkeling van toepassing zijn en geen uitruil met normen voor andere aspecten mogelijk is (zoals gangbaar is in bestemmingsplannen onder de Wro). Wanneer een initiatief er niet aan voldoet, wordt er geen toestemming voor uitvoering ervan gegeven;¹¹
- *open normen*, waar mogelijkheden zijn voor onderhandelingen en saldering, bijvoorbeeld de mogelijkheid eventuele minder positieve effecten te compenseren op een ander aspect.

De botsproeven geven de benodigde informatie om te bepalen welke keuzemogelijkheden de gemeente heeft om te reageren op mogelijke situaties. Dit is van belang voor de invulling van het Omgevingsplan (afwegingskader) per deelgebied. Deze keuzemogelijkheden kunnen gezien worden als alternatieven die in het MER met elkaar worden vergeleken op de gevolgen voor omgevingskwaliteit en effecten op de realisatie van gemeentelijke ambities.

In een MER moet altijd de maximale invulling van een plan worden onderzocht. Feitelijk worden de maximale mogelijkheden bepaald door de ontwikkelingen die behoren tot de in de beleidsnotitie onderscheiden typen *ja* en *ja, mits*, rekening houdend met de randvoorwaarden die uit de botsproeven voortkomen. Het is wenselijk dat het MER deze maximale ontwikkeling per landschapstype aangeeft.

---

¹⁰ Het concept van gesloten en open normen past goed bij het gedachtegoed van de nieuwe Omgevingswet. Geef in dit verband aan in hoeverre bepaalde normen als omgevingswaarde beschouwd moeten worden.

¹¹ Het voldoen aan wettelijke vereisten zal bijvoorbeeld ook in deze categorie vallen, maar ook de beleidsambities en -doelen van de gemeente die essentieel worden geacht voor het gebied.

6. Milieuaspecten

In de NRD worden de thema's en criteria benoemd die in het MER worden gebruikt om de milieueffecten van het plan te beschrijven. Naast toetsing aan deze algemene criteria kan het MER vooral meerwaarde bieden door te toetsen aan de gedefinieerde omgevingswaarden. De Commissie adviseert hierbij gebruik te maken van voorbeelduitwerkingen (zie § 6.2 van dit advies). Daarmee wordt inzichtelijk in hoeverre gemeentelijke ambities behaald kunnen worden en welke sturingsmiddelen daarvoor ingezet kunnen of moeten worden.

In onderstaande paragrafen geeft de Commissie enkele aandachtspunten voor de uitwerking van specifieke milieuthema's in het MER.

6.1 Natuur

Het landelijk gebied van Steenwijkerland is zeer rijk aan natuurwaarden. Binnen en buiten de gemeente liggen diverse Natura 2000-gebieden. Daarnaast is een groot deel van het cultuurland belangrijk gebied voor vogels die voor deze Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Tenslotte hebben grote delen van het landelijk gebied een functie als broedgebied voor weidevogels. Ontwikkelingen in het landelijk gebied kunnen positieve en negatieve gevolgen hebben voor beschermde natuurgebieden en beschermde soorten.

Natura 2000-gebieden

Geef in het MER een duidelijke kaart met de ligging van Natura 2000-gebieden, voor zover habitattypen en soorten van deze Natura 2000-gebieden een relatie hebben met het plangebied. Geef daarbij ook aan of deze habitattypen en soorten zich op dit moment onder of boven de instandhoudingsdoelstellingen bevinden.

In de NRD is al aangegeven dat een Passende beoordeling wordt opgesteld. Om te beoordelen of sprake is van significante gevolgen op Natura 2000-gebieden, moet het voornemen worden vergeleken met de huidige, feitelijke situatie. Besteed in de Passende beoordeling niet alleen aandacht aan effecten via stikstofdepositie en verstoring, maar ook aan mogelijke effecten van het plan via het grond- en oppervlaktewater. Beschrijf of en hoe nadelige effecten¹² ingeperkt kunnen worden. Geef aan of aantasting van natuurlijke kenmerken kan worden uitgesloten. Blijkt uit de Passende beoordeling dat aantasting van natuurlijke elementen niet valt uit te sluiten, dan dient de ADC-toets¹³ doorlopen te worden. De Commissie adviseert de Passende beoordeling herkenbaar op te nemen in het plan-MER.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Een groot deel van het plangebied is onderdeel van Natuurnetwerk Nederland. Geef de ligging van het NNN duidelijk aan op kaart en maak op deze kaart inzichtelijk hoe de grenzen

---

¹² Inclusief effecten die per saldo geen verslechtering betekenen maar herstelmaatregelen in de weg kunnen staan.

¹³ Dit houdt op grond van art. 2.8, vierde lid van de Wet natuurbescherming respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

zich verhouden tot het plangebied. Beschrijf de actuele en/of beoogde wezenlijke kenmerken en waarden. Toets de ontwikkelmogelijkheden van het plan aan het 'nee, tenzij' beginsel voor het NNN zoals opgenomen in het provinciale beleid. Indien compensatie aan de orde is dient te worden aangegeven hoe die compensatie wordt vormgegeven.

Beschermde soorten

Geef aan welke op grond van de Wet natuurbescherming beschermde soorten in het studiegebied voorkomen. Beschrijf de verwachte veranderingen in de (provinciale) populaties van deze beschermde soorten, ten gevolge van de ontwikkelmogelijkheden van het plan. Ga in op de gevolgen voor de staat van instandhouding. Breng indien relevant mitigerende maatregelen in beeld.

6.2 Landschap en cultuurhistorie

Gelet op de sturingsfilosofie van het Omgevingsplan zullen landschap en cultuurhistorie vooral besproken worden in sturende zin, als kern van het afwegingskader. Daarnaast kunnen er effecten op het landschap optreden door de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt. Ook als deze geen onevenredige effecten hebben op de omgevingswaarden kunnen zij wel van belang zijn voor de recreatieve aantrekkelijkheid ervan. Waar de grens ligt tussen de sturende en ontvangende werking van landschap is vooralsnog niet te zeggen, omdat nog niet duidelijk is welke parameters tezamen de omgevingskwaliteit vorm en inhoud zullen geven. Het MER zal dit duidelijk moeten maken.

Beschrijf in het MER de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden, inclusief een aanduiding van deze waarden op kaart. Geef een waardering van de karakteristieke elementen en geef aan welke sturing deze voor het plan inhouden.

Ga niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen de landschapstypen en het gehele plangebied.

De botsproeven zullen laten zien waar ontwikkelingen niet stroken met de omgevingskwaliteiten. Laat voor het aspect landschap met behulp van voorbeelduitwerkingen zien wanneer en ook waarom er sprake is van onevenredige aantasting. Deze voorbeeld uitwerkingen kunnen het karakter hebben van ontwerpschetsen, voorzien van een analyse van de mate waarin het spectrum aan landschapswaarden wordt aangetast, en langs welke weg het evenredigheidsbeginsel kan worden toegepast. Laat in die gevallen ook eventuele overige effecten op het landschap zien, voor zover deze optreden naast of in aanvulling op de omgevingswaarden, en daar mogelijk indirect effect op hebben. Dit kan gaan om aantasting van bestaande houtwallen, dempen van sloten, omzetten van grasland in bouwland en egaliseren van kavels enzovoorts.

Geef aan waar en hoe negatieve effecten op deze waarden via het Omgevingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Dit kan bijvoorbeeld door regels voor de inpassing van bouwmogelijkheden – onder meer binnen de bouwblokken – om de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit te verhogen. Ga daarnaast in op:

- de negatieve effecten op bestaande landschappen (en hoe deze effecten te mitigeren)¹⁴, door agrarische ontwikkelingen,
- de kansen om landschapskwaliteiten te verhogen of nieuwe toe te voegen¹⁵. Ga hierbij onder andere in op de voorgenomen recreatieontwikkelingen en uitbreiding van het paden- en vaarnetwerk.

6.3 Bodem en water

De bodemgesteldheid en waterhuishouding zijn in de gemeente Steenwijkerland van groot belang vanwege de vele functies die hiervan afhankelijk zijn. Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen en vice versa. Besteed daarnaast aandacht aan de gevolgen van het plan voor de doelstellingen en maatregelen die voortkomen uit implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Beschrijf in het MER de mogelijke effecten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, mogelijke bodemdaling, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit). Geef aan tot welke mogelijke knelpunten en kansen voor (verbetering van) de bodemgesteldheid en de waterhuishouding dit leidt.

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het MER op te nemen. Geef aan hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

6.4 Gezonde en veilige leefomgeving

De Commissie adviseert de gezondheidssituatie en –knelpunten in gemeente Steenwijkerland te beschrijven. De notitie *globale milieubeoordeling* geeft aan dat knelpunten in het *grijze milieu* (vooral geurhinder) en verkeer (doorstroming en veiligheid) kunnen optreden. Deze aspecten zullen dan ook expliciet terug moeten komen in het MER. Daarnaast kunnen andere effecten van de veehouderij, zoals luchtverontreiniging (fijn stof) en verspreidingsrisico's infectieziekten en zoönosen relevant zijn.

Door de effecten op de luchtkwaliteit, geurhinder en geluidhinder te toetsen aan wettelijke grenswaarden ontstaat inzicht in eventuele knelpunten. Ook onder de normen kunnen echter gezondheidseffecten optreden. De Commissie geeft in overweging gebruik te maken van gezondheidkundige advieswaarden, zoals die zijn beschreven door de Gezondheidsraad en het RIVM en in GGD-richtlijnen.¹⁶

¹⁴ Als voorbeeld voor het eerste kunnen aandachtspunten zijn voor de bepaling van effecten: omvang, hoogte, geleding en oriëntatie van gebouwen en een passend gebruik van (nieuwe) landschapselementen als bosjes, singels en wallen om grootschalige bebouwing in te passen in het bestaande landschap.

¹⁵ Bijvoorbeeld gebruik makend van bestaande en/of nieuwe landschapselementen (beplante zandwegen, waterlopen, bosjes en singels etc.) kan een nieuw groen raamwerk worden gemaakt (mede t.b.v. recreanten en bewoners) waarbinnen de nieuwe ontwikkelingen (gebouwen, verkeer) kunnen worden ingepast. Een beeldkwaliteitplan kan hierbij behulpzaam zijn.

Onderzoek welke functies en activiteiten een positieve dan wel negatieve invloed op gezondheid kunnen hebben¹⁷ en in welke mate een vanuit gezondheidsoogpunt aantrekkelijke fysieke leefomgeving aanwezig is. Beschrijf de eisen die aan functies en activiteiten gesteld moeten worden om aan de gezondheidkundige advieswaarden te kunnen voldoen en geef aan welke verbeteringen qua ruimtelijke ordening uit het oogpunt van gezondheid mogelijk zijn.

7. Monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

Gegeven de sturingsfilosofie van de gemeente (faciliterend), de hoge gemeentelijke ambities en de grote onzekerheden in toekomstige ontwikkelingen adviseert de Commissie per deelgebied regelmatig te controleren in welke mate de daadwerkelijke ontwikkelingen bijdragen aan het realiseren van de ambities van de gemeente. Dit biedt het gemeentebestuur (college of de raad) een basis om in de loop van de tijd, indien nodig, de ontwikkelingen in de gewenste richting bij te sturen, teneinde te zorgen dat de omgevingskwaliteit binnen de gewenste/benodigde marges blijft en de ambities van de gemeente bereikt worden. De Commissie adviseert om de opzet van dit 'levende' informatiesysteem in het MER op te nemen en periodiek te laten terugkomen.

Vragen die aan de hand van het monitorings- en evaluatieprogramma beantwoord kunnen worden zijn:

- welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden sinds de vorige check en hoe ziet de leefomgevingsfoto er nu uit?
- worden de ambities per deelgebied op het gebied van landschappelijke waarden, natuur, woon- en leefmilieu en gezondheid etcetera voldoende gerealiseerd?
- is er voldoende milieugebruiksruimte? Voldoen de gestelde kaders en is meer of minder sturing van de gemeente gewenst om doelen en ambities te halen?
- in hoeverre hebben ontwikkelingen in het ene deelgebied invloed (gehad) op die in aangrenzende gebieden? Zijn er nieuwe instructieregels of omgevingswaarden waarmee rekening moet worden gehouden?

---

¹⁶ Referenties:

- Gezondheidsraad, 2016. Meewegen van gezondheid in omgevingsbeleid – Evenwichtig en rechtvaardig omgaan met risico's en kansen. https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/201612_meewegen_van_gezondheid_in_omgevingsbeleid.pdf
- Gezondheid en veiligheid in de Omgevingswet Doelen, normen en afwegingen bij de kwaliteit van de leefomgeving Hoofdrapport. <http://www.rivm.nl/dsresource?objectid=cc069b1a-e18b-40d1-888c-f6fc13818a41&type=org&disposition=inline>
- Gezondheid en veiligheid in de Omgevingswet Ratio en onderbouwing huidige normen omgevingskwaliteit Bijlagenrapport. <http://www.rivm.nl/dsresource?objectid=c2d5da05-4ea1-4ca1-beff-cf8f211e0619&type=org&disposition=inline>
- GGD-richtlijnen: http://rivm.nl/Onderwerpen/G/GGD_Richtlijnen_voor_Medische_Milieukunde#report

¹⁷ Wat betreft negatieve effecten valt te denken aan veehouderij welke leidt tot luchtverontreiniging (fijn stof), geuroverlast, verspreidingsrisico's infectieziekten en zoönosen, en aan auto- en railverkeer wat leidt tot luchtverontreiniging, geluidsbelasting en trillingen.

De Commissie adviseert een regelmatig terugkerend moment van monitoring en evaluatie in te plannen, zodat tijdig kan worden beoordeeld of maatregelen kunnen of moeten worden ingezet als doelen niet gehaald worden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenwijkerland

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Steenwijkerland

Besluit: vaststellen van Omgevingsplan buitengebied Steenwijkerland. Met een omgevingsplan wordt bedoeld een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte, conform artikel 7c van het Besluit uitvoering Crisis- en Herstelwet.

Categorie Besluit m.e.r.: Plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C/D14 en Passende beoordeling

Activiteit: Het omgevingsplan buitengebied biedt ruimte voor uitbreiding van onder andere veehouderijen en recreatieve ontwikkelingen.

Procedurele gegevens:

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 18 januari t/m 28 februari 2017
Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 23 maart 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. J.J. Bakker

dhr. ir. S. Bokma

dhr. drs. R. During

dhr. drs. P.J. Jongejans (secretaris)

dhr. dr. C.A. Linse (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De informatie die ze van het bevoegde gezag heeft ontvangen, vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie overlegd met het bevoegd gezag, de initiatiefnemer en zijn adviseurs. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op onze website, op de pagina *Wat doet de Commissie* in het hoofdstuk Advisering.

(www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie).

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3191](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

